

ישראל קורצ'אק קורצ'אק
 ישראל תפרא קורצ'אק

משרה

יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ו', עמ' 115-120
 תרגם: אורי אורלב

זה ארבעה חדשים אני מבטל.

– ומה זה אכפת לי? – ישאל הקורא האדיש.

אני יודע שאחרי קריאת הודוי הזה יוכל להשתתף בצערי רק מי שהיה לאב של תאומים שנה אחרי החתנה (מזל שלא שלישיה); מי שמכר כל דבר שלא היה מזכרת יקרה ללבו והיה בעל אינשיהו ערף; מי שנאלץ לזעק במשרד תווף למחפשי עבודה: "גנבים, אתם לוקחים כסף ואינכם מבטיחים ללקוח שלכם שאחרי ההרשמה יקבל איזושהי משרה, אפלו הקטנה ביותר"; ולמי שהשיבו במשרד כזה: "בבקשה להרגע או שנאלץ לבקש את האדון לעזב את משרדנו"; ומי שהשיב להם: "זה לא משרד, אלא מאורה, חור, מערה"; ולמי שלבסוף נגש אליו השומר ואמר לו: "בבקשה לצאת מכאן, אדוני". להשתתף בצערי יכול רק מי שעומד בכל יום שלוש שעות ליד לוח המודעות של העתון, רשם כתובות, כדי לשמע אחר כך המשעשעה פעמים "המשרה כבר תפוסה", או "תקבל, אדוני, מאה רובלים לשנה בתנאי שאתה שולט בשבע שפות אירופיות, בשלוש אסניניות, בשתיים אפריקניות, ובתנאי שאתה יודע קצרנות, הנחלת חשבונות כפולה עם טריקים, או משלשת עם תחבולות", וכדומה. להשתתף בצערי יכול רק זה שיכלל קללות נמרצות שלוש וארבע פעמים את כל בתי העבט, את המשרדים להשפרת מיניקות, החנויות למכירה בקומיסיון, המטבחים העממיים, את כל אותם מוסדות המעניקים הלואות עם "בטחונות, ערבים ואזהרות", מי שאמר לעצמו "אין ידיות בעולם; אין גמילות חסדים, אין טוב לב ורק אדם לאדם זאב".

כך דברתי אני וכבר עמדתי לפתח משהו ב"יוזמה פרטית", משרד לתווף למחפשי משרות, אפלו כבר טבלתי את העט בקסת הדיו, כדי לכתב בקשה, כשפתאום פרץ לחדרי ולדק, זורח פלו, עם בקבוק ביד.

– בקר טוב, רבותי!

– שקט, לעזאזל. עוד תעיר את הילדים.

ההומור שלו הרתיח את דמי.

– יותר בשקט – לחשה אשתי.

– שקט! סננה מבין שניה אמם של התאומים.

– ובכו, הענין הוא בזה שיש לי משרה בשבילך.

– אני שמח – השבתי באי רצון.

ולדק החביב הוא היחיד שגורלי נגע ללבו באמת והוא התרוצץ אחרי שעות העבודה עם הלשון בחוץ בכל העיר, ספר לכל אחד על "מצבו הנואש של ידידו מספסל הלמודים" והופיע בקביעות מדי יומים עם הצעקה:

– יש לי משרה נהדרת בשבילך: אלה חמש מאות לשנה, דירה, חמרי הסקה, מאור. אני אומר לך: גס.

התוצאה הייתה, שבכל פעם העיר את הילדים, הוציא אותנו מן הכלים והשקיע אותנו בדכאון עוד יותר עמוק. תחלה הייתי נופל על צוארו, אחר כך הייתי מודה לו מקרב לב, ולבסוף הייתי אומר:

– נחיה ונראה.

היום היה לי חשק גדול להגיד לו:

– לך לכל הרוחות, יקירי, ואל תעיר לנו את הקטנים.

ישראל קורצאק קולטור
اسرائيل تقرا كورتشاك

מפני שכל מאה ועשרים ההמלצות של ולדק היו עורבא פרח.

– אני יודע שאתה לא מאמין לי – השיב בעצב – אבל תראה, עוד תוכח.

הוא הסיר את הנזיר מן הבקבוק, בקש חולץ פקקים, פתח. בקש כוסית ומכיון שלא היתה לי כוסית, לקח כוס ומלא אותה בווידקה, המכונה "מונופול" עד מחציתה.

– קח שתה.

– צאת מדעתך?

– אני מבקש ממך, שתה!

– ולדק, אל תרגז אותי! – צעקתי בזעם.

– אני מתחנן לפניך, שתה; אני נשבע לך בכל הקדוש לי, שבכך תלוי עתיד משפחתך.

– אבל אני לא שותה וודקה.

– אתה חגב רק הפעם הזאת.

– מה הענין?

– תראה ותוכח: שמע, הרי אתה מכיר אותי ואתה יודע שאכפת לי ממך.

– טוב, אשתכר ויהי מה: אולי השתגגים צודקים כשהם מצדיקים את השתיה כאשר החיים עלובים כל כך.

לגמתי בבת אחת את הווידקה עד שדמעות זלגו מעיני.

– יוצא מן הכלל! – הוא חבק ונשק אותי כאילו עשיתי משהו חכם מאוד. – ועכשו תתלבש. קח את המעיל הישן שלך ואת הנעלים הקרועות ובוא.

אשתי פקרה אצבעות כשהיא מתבוננת במחזה.

יצאנו. נראיתי נורא בנעלים שהחליקו מרגלי, במכנסים קרועים ועל ראשי מגבעת מעוכה.

ולדק עצר כרכרה. עלינו.

– מסתובב לך הראש?

– מסתובב.

– נהדר.

אחרי נסיעה של מספר דקות נעצרנו לפני בנין גדול. נכנסנו ועלינו במדרגות שיש גבוהות, אינני זוכר לאיזו קומה, אחר כך הנה עוד משהו, אינני זוכר מה, אחר כך ישבתי בכרסה רכה ושמעתי כמו בחלום את קולו של ולדק אומר:

– הנה הוא, אדוני המנהל. שלפתי אותו מבית מנוח שם שתה עם חבריו השתגגים. רק תסתכל, אדוני המנהל, מה יכולים לגרם אסונות לבן אדם. עוד שבוע-שבועיים של חיים כאלה והוא יהיה אדם אבוד ללא תקנה. ויש לו אשה וילדים!

פקחתי את עיני לרוחה.

– אני לא שתין – קראתי כשאני מזנק על רגלי – אבל יש לי אשה וילדים.

והרצתי בבכי תמרורים.

– אבל אדוני – נסה המנהל להרגיעני – ידידך הציג לפני את המסמכים וההמלצות שלך. כיצד קורה שאדם אינטליגנטי, נבון, מסוגל לשכח את עצמו עד כדי כך?

– זה שקר! נסיתי להתגונן.

– הכיצד אדוני, אתה, גבר, במקום להתניב להגנת משפחתך הנתונה בסכנה, אתה שוקע בשתיה? הרי זה מעשה נורא שלא יסלח.

– אף פעם לא שתיתי.

– אני יודע שההתמכרות המחפירה הזאת השתלטה עליך, אדוני, לפני זמן קצר, בעקבות האסונות שקרו לך. אבל זה עלול להיות התמכרות פרונית.

– אני לא שותה! – קראתי ביאוש, משתוקק להבהיר למנהל הנכבד שהכל באשמתו של ולדק, אבל לשוני לא נשמעה לי ולא הצלחתי להוציא מלה מפי.

– תראה אדוני איזו צורה יש לך, הרי אתה אב לילדים!

– שנים! – הוספת.

– בסדר, אני מקבל אותך – אמר ואחר כך פנה אל ולדק – וידך יכול לבוא מחרתיים ולקבל את המשנה – התנאים ידועים. אבל אם יתברר שהוא כבר מכור ללא תקנה ושאתה, אדוני, אינך מסוגל להשתלט עליו, אהיה נאלץ, לצערי, לפטרו כעבר חדש.

יצאנו. הלכנו לכרכרה. מה היה אחר כך אינני זוכר...

כאשר התעוררתי עם כאב ראש, השמש כבר עמדה גבוה בשמים. ולדק עמד מעל מטתי.

– איך אתה מרגיש, טוב?

– ככה.

אשתי הגישה לי תה עם לימון.

– מחר בתשע אתה מתייצב במשרד.

– איפה?

– תבוא אתי. נעבד שנינו באותה מחלקה. אלה מאתים רובלים בהתחלה ומענק.

נזכרתי בקה שקרה.

– תגיד לי, מה זה היה צריך להיות?

– אסביר לך. זה היה ענין כזה: היו שנים עשר מעמדים למשנה הזאת, לכל אחד מהם הייתה פרוטקציה כזאת או אחרת. לך לא היה שום סכוי בלי פרוטקציה. מפני זה נסיתי להביא אותך לראש הרשימה כשאני מנצל את אחת החלשות האנושיות. אתה מבין, למנהל שלנו אין כל משג מה זה ענין. כל מה שהוא יודע זה רק מרומנים ומן התאטרון. משפט כזה שמישהו מבטל ויש לו אשה ושני ילדים לא יקלטו אצלו כלל. "מה זה כבר שני ילדים? כל אחד יכול להסתדר עם שני ילדים. אלו היו לו לפחות חמשה עשר..." והיה מוסר את המשנה לאחד הפרוקטציונרים. אבל כאשר הבאתי אותך אליו ואמרתי לו: "שקע בשתיקה מרב יאוש", מראה העינים השפיע, המצפון שלו התעורר. – ולדק הוסיף חרש: – אנשים אינם כל כך רעים כמו שהם טפשים, אתה מבין?

הבנתי היטב.

המנהל היה נגש כל שבוע לשלחן שלי, היה שואל אם בית המרוחם "לא מושד" אותי. לא הייתי צריך לשקר כשאמרתי ש"אני חש דחיה למחשבה על וודקה", מפני שכך זה היה באמת.

ולדק צדק:

(1) אסונו של אדם נוגע לזולתו אך ורק כאשר הוא תאטרלי, דרמטי. המצוקות החרישיות עוברות ללא תגובה.

(2) בני אדם אהבים מאוד לתקן, לרומם, אבל פחות למנוע מישהו מהתדרדרות.

(3) אנשים אהבים דרמה, אפקטים, כן! כמו ילדים. אולי באמת הם לא כל כך רעים כמו... שהם לא כל כך אהבים לחשב.

איך שלא יהיה, יש לי משנה והמנהל מרצה מאוד שהצליח לחלץ מן התהום אדם מכשר שאלמלא זה היה מתדרדר בודאי לאבדון.

